

บทที่ 1

บทนำ

ข้าวนอกจากเป็นอาหารหลักของคนไทยแล้ว ยังเป็นสินค้าส่งออกหลักที่สำคัญของประเทศไทย นับจากอดีตย้อนไปถึงสมัยอยุธยาจนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยก็ยังเป็นผู้ส่งออกข้าวอันดับหนึ่งต่อกันมาเป็นหลายปี มีส่วนการแบ่งการตลาดประมาณ 30% ของตลาดโลก (สมศักดิ์ทองดีแท้, 2547) โดยในปี 2546 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศตามราคา (GDP) ของประเทศไทย มีจำนวนทั้งสิ้น 5,939,062 ล้านบาท เป็นผลิตภัณฑ์มวลรวมของสาขาการเกษตร จำนวน 579,460 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 9.8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ ซึ่งสูงกว่าปี พ.ศ. 2545 ที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมของสาขาการเกษตร ร้อยละ 9.1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2547)

สำหรับในสาขาการเกษตรในปีการเพาะปลูก 2545/2546 ประเทศไทยปลูกข้าวทั้งนาปีและนาปรังคิดเป็นมูลค่ารวมเป็นเงิน จำนวน 132,789 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 22.9 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของสาขาการเกษตร และมีมูลค่าการส่งออกนำเงินตราเข้าประเทศเป็นจำนวนเงิน 76,678 ล้านบาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2547)

ซึ่งจะเห็นได้ว่า ข้าวมีความสำคัญต่อประเทศอย่างมาก เป็นทั้งอาหารหลักและเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศ แต่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวในประเทศไทยยังมีฐานะยากจนเนื่องจากสาเหตุหลายประการ เช่น ขนาดการถือครองที่ดิน เป็นต้น โดยในปี 2542 ประเทศไทยมีเนื้อที่ทั้งหมด 320,690,888 ไร่ เป็นเนื้อที่ป่า 80,610,219 ไร่ ที่ถือครองทางเกษตร 131,341,348 ไร่ มีครัวเรือนเกษตรถือครอง 5.67 ล้านครัวเรือน ถือครองพื้นที่ขนาด 23 ไร่ เนื้อที่ไม่ได้จำแนกจำนวน 108,745,285 ไร่ เป็นพื้นที่ถือครองเพื่อทำนาจำนวน 65,686,993 ไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2547) ในปีเพาะปลูก 2545/2546 ผลิตข้าวได้จำนวน 26,057,000 ตัน มีเนื้อที่เก็บเกี่ยวทั้งข้าวนาปีและนาปรัง จำนวน 60,335,000 ไร่ เฉลี่ยผลผลิตจำนวน 43.2 ถังต่อไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2547)

สหกรณ์การเกษตร เป็นสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่สมาชิกที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยมีการดำเนินงานที่แตกต่างกันไปตามสภาพท้องถิ่น และลักษณะการประกอบอาชีพ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้สมาชิกดำเนินกิจการร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันจะทำให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการให้บริการต่าง ๆ แก่สมาชิก ซึ่งสหกรณ์การเกษตร

มีคนในครัวเรือนมากกว่าร้อยละ 64.4 ของคนในครัวเรือนทั้งประเทศ (อาบ นกะจิต, 2547) และส่วนมากประกอบอาชีพทำนา

สำหรับธุรกิจโรงสีข้าว กิจงานสหกรณ์เริ่มจากโครงการพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้หม่อมหลวงเทพฤทธิ เทวกุล ผู้เชี่ยวชาญทางเกษตรวิศวกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รับผิดชอบการก่อสร้างโรงสีข้าวตัวอย่าง และทรงเป็นประธานในพิธีเปิดเมื่อวันศุกร์ที่ 7 พฤษภาคม 2514 ในบริเวณสวนจิตรดา โรงสีเป็นระบบใช้แรงเหวี่ยง เครื่องจักรรวมทั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ สร้างขึ้นจากแบบที่ผลิตภายในประเทศทั้งสิ้น โดยโรงงานวิจัยของกองวิศวกรรม กรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การจัดทำข้อมูล และรูปแบบการปฏิบัติงานให้เป็นแบบสหกรณ์ การนี้ได้ทรงพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เป็นเงินทดลองจ่าย จำนวน 100,000 บาท ในการเริ่มกิจการขึ้นต้นสำหรับจัดซื้อข้าวเปลือกในราคาเป็นธรรม เพื่อกักตุน และเก็บรักษาไว้ทำการสีเป็นข้าวสาร จำหน่ายให้สมาชิกได้บริโภคข้าวสารในราคาอันควร ซึ่งต่อมา ก็ได้ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของโรงสีขนาดเล็กตามหมู่บ้านในชนบทอีกหลายแห่ง (อรอนงค์ นัยวิกุล, 2547)

ในปี 2548 สหกรณ์การเกษตร จำนวน 145 แห่ง ได้ก่อสร้างโรงสีข้าวเพื่อทำธุรกิจโรงสีข้าว โดยการซื้อข้าวเปลือกจากสมาชิกในราคายุติธรรมเพื่อกักตุน และเก็บรักษาไว้ทำการสีเป็นข้าวสารจำหน่าย เพื่อให้สมาชิกได้บริโภคข้าวสารได้ในราคาอันควร และขายในส่วนที่เหลือให้แก่บุคคลทั่วไป ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนโรงสีข้าวสหกรณ์แยกตามขนาดและที่ตั้ง

ขนาดโรงสี	กลาง (แห่ง)	เหนือ (แห่ง)	ใต้ (แห่ง)	ตะวันออกเฉียงเหนือ (แห่ง)	รวม
เล็ก	2	6	4	6	18
กลาง	30	26	2	50	108
ใหญ่	7	7	-	5	19
รวม	39	39	6	61	145

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร (2546)

วัตถุประสงค์ของธุรกิจโรงสีข้าว สำหรับสหกรณ์การเกษตร คือ การรวบรวมข้าวเปลือกจากเกษตรกรสมาชิก แปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า และจัดจำหน่าย เพื่อช่วยเหลือสมาชิกทั้งในส่วนของการสร้างเสริมอาชีพทำนาข้าว ให้เป็นรายได้หลัก และเพื่อช่วยเหลือสมาชิกที่มีกปัญหาการขาดทุนเพราะพ่อค้าคนกลางหรือโรงสีเอกชนกดราคา สหกรณ์การเกษตรจึงต้องเข้ามาช่วยเหลือให้ขายข้าวได้ในราคายุติธรรม โดยสหกรณ์เข้ามาทำหน้าที่เป็นพ่อค้าคนกลาง เพื่อรวบรวมข้าวเปลือกมาสีจำหน่ายในตลาดทั้งภายในจังหวัด และจังหวัดใกล้เคียง

ความสำคัญของปัญหา

สหกรณ์การเกษตรที่มีธุรกิจโรงสีข้าวเป็นธุรกิจหนึ่งในจำนวนธุรกิจหลักของสหกรณ์ ส่วนใหญ่ธุรกิจโรงสีข้าวจะประสบปัญหาการขาดทุน ซึ่งมีสาเหตุที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวเปลือกมีสิ่งเจือปน คุณภาพข้าวเปลือกต่ำกว่ามาตรฐาน เปอร์เซ็นต์ความชื้นสูง ต้นทุนผันแปรในการแปรรูปสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้นทุนการเก็บรักษาข้าวเปลือก ต้นทุนพลังงาน และค่าจ้างแรงงาน ตลอดจนชนิดของข้าวที่สหกรณ์รวบรวมได้จากสมาชิกมีความหลากหลาย ทำให้ข้าวที่สีได้มีการเจือปนข้าวพันธุ์อื่น เช่น การสีข้าวหอมมะลิ หากข้าวเปลือกที่รวบรวมได้มีข้าวอื่นปนอยู่ ก็จะทำให้ข้าวหอมมะลิดังกล่าว ไม่ใช่ข้าวหอมมะลิ 100% ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อราคาข้าวสาร รวมทั้งส่งผลกระทบต่อการทำตลาดข้าวสารของสหกรณ์

สหกรณ์การเกษตรคลองหลวง จำกัด เป็นสหกรณ์การเกษตรขนาดใหญ่ ณ วันสิ้นปี 2547/48 มีสมาชิกจำนวน 1,386 คน มีสินทรัพย์สุทธิ 176.9 ล้านบาท ได้มาจากหนี้สิน 146.2 ล้านบาท และได้มาจากส่วนของทุน 30.7 ล้านบาท ซึ่งทุนของสหกรณ์ลดลงจากปี 2546/47 จำนวน 32.8 ล้านบาท อันเนื่องมาจาก ผลประกอบการในปี 2547/48 ขาดทุนสุทธิ 2.6 ล้านบาท การขาดทุนดังกล่าว ส่วนหนึ่งเกิดจาก ธุรกิจโรงสีข้าวที่สหกรณ์เริ่มดำเนินการในปี 2547/48 เมื่อเปรียบเทียบปริมาณธุรกิจในปี 2547/48 จำนวน 93.3 ล้านบาท เพิ่มจากปี 2546/47 จำนวน 24.0 ล้านบาท และแม้สหกรณ์จะมีปริมาณธุรกิจเพิ่มขึ้น แต่สหกรณ์ต้องประสบกับปัญหาการขาดทุนจากธุรกิจรวบรวมผลผลิตและธุรกิจโรงสีข้าว เมื่อพิจารณาจากปริมาณธุรกิจหลัก ธุรกิจการรวบรวมผลผลิต (ข้าวเปลือก) และธุรกิจโรงสีข้าว มีปริมาณธุรกิจ 24.6 ล้านบาท หรือคิดเป็น ร้อยละ 26.2 ของปริมาณธุรกิจรวมของสหกรณ์ ในปี 2547/48 ส่งผลให้ ผลการดำเนินงานในรอบปีดังกล่าว ขาดทุนสุทธิ (ตาราง 2 – 3)

สำหรับธุรกิจรวบรวมผลผลิต (ข้าวเปลือก) และธุรกิจโรงสีข้าว สหกรณ์ได้เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2547/48 โครงการเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2547 – 28 กุมภาพันธ์ 2548 ด้วยงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลจำนวน 30 ล้านบาท สมาชิกนำข้าวเปลือกมาจำนำที่โรงสีข้าวของสหกรณ์ ซึ่งมีกำลังการผลิต 40 เกวียนต่อวัน (ถ้าโรงสีข้าวของสหกรณ์เต็มก็สามารถจำนำกับโรงสีข้าวที่เข้าร่วมโครงการในจังหวัดปทุมธานี ทั้งหมด 9 โรงสี) ซึ่งในปี 2548 สหกรณ์มีปริมาณธุรกิจรับจำนำข้าวเปลือกและธุรกิจโรงสีข้าว มีรวมทั้งสิ้น 47.6 ล้านบาท ซึ่งจำนวนดังกล่าว แยกเป็น ธุรกิจรับจำนำข้าวเปลือก จำนวน 32.0 ล้านบาท และธุรกิจโรงสีข้าว จำนวน 15.6 ล้านบาท จะเห็นว่า ปริมาณธุรกิจโรงสีข้าวยังน้อยกว่าธุรกิจรับจำนำข้าวเปลือก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสหกรณ์ยังไม่สามารถดำเนินธุรกิจโรงสีข้าวได้เต็มกำลังการผลิต ทั้ง ๆ ที่สหกรณ์สามารถรวบรวมข้าวเปลือกจากสมาชิก และต้องอาศัยโรงสีข้าวเอกชนในจังหวัดเข้าร่วมโครงการอีก 9 แห่ง ประกอบกับผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงสีข้าวก็ประสบผลการขาดทุนอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เริ่มดำเนินการ

ตาราง 2 งบดุลสหกรณ์การเกษตรคลองหลวง จำกัด ปี พ.ศ. 2546, 2547 และ 2548

หน่วย : ล้านบาท

รายการ	ปี 2548		ปี 2547		ปี 2546	
	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ
สินทรัพย์						
- สินทรัพย์หมุนเวียน	94.2	54.7	110.7	62.6	107.1	76.2
- สินทรัพย์ถาวร	77.9	45.3	66.2	37.4	33.5	23.8
รวมสินทรัพย์	172.1	100.0	176.9	100.0	140.6	100.0
หนี้สิน						
- หนี้สินหมุนเวียน	130.5	75.8	133.1	75.2	102.7	73.0
- หนี้สินระยะยาว	12.4	7.2	13.1	7.4	5.1	3.6
รวมหนี้สิน	142.9	83.0	146.2	82.6	107.8	76.7
ทุนของสหกรณ์	29.2	17.0	30.7	17.4	32.8	23.3
รวมหนี้สินและทุน	172.1	100.0	176.9	100.0	140.6	100.0

ที่มา: รายงานกิจการและงบการเงิน สหกรณ์การเกษตรคลองหลวง จำกัด ปี 2546, 2547 และ 2548.

ตาราง 3 งบกำไรขาดทุน รายละเอียดธุรกิจการรวบรวมผลผลิต ธุรกิจการสีข้าวสหกรณ์การเกษตร
คลองหลวง จำกัด ปี พ.ศ. 2546, 2547 และ 2548

หน่วย : ล้านบาท

รายการ	ปี 2548		ปี 2547		ปี 2546	
	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ
ขาย/บริการ	164.2	100.0	94.4	100.0	79.9	100.0
- ธุรกิจสินเชื่อ	6.6	4.0	6.8	7.2	6.8	8.5
- ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย	109.4	66.6	62.1	65.8	58.4	73.1
- ธุรกิจรวบรวมผลผลิต	32.0	19.5	24.6	26.1	14.3	17.9
- ธุรกิจโรงสีข้าว	15.6	9.5	0.5	0.5	-	-
- รายได้อื่น	0.6	0.4	0.4	0.4	0.4	0.5
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ	(2.9)	(1.8)	(2.6)	(2.8)	1.7	2.1

ที่มา: รายงานกิจการและงบการเงิน สหกรณ์การเกษตรคลองหลวง จำกัด ปี 2546, 2547 และ 2548.

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า มีความจำเป็นต้องศึกษาโครงสร้าง
การตลาดข้าวเปลือก เพื่อให้เห็นถึงกระบวนการในการรวบรวมข้าวเปลือก เพื่อแปรรูปข้าวสารของ
ธุรกิจโรงสีข้าวของสหกรณ์ รวมทั้งประสิทธิภาพในการแปรรูปข้าวเปลือกในชานาปี นาปรัง ของ
โรงสีข้าว และหาจุดคุ้มทุนในการแปรรูปข้าวของธุรกิจโรงสีข้าว เพื่อเป็นข้อมูลในการส่งเสริมการ
ผลิตข้าวของสมาชิกให้สอดคล้องกับการแปรรูปและการตลาดของสหกรณ์การเกษตรคลองหลวง
จำกัด

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างการตลาดข้าวเปลือกของสหกรณ์การเกษตรคลองหลวง
จำกัด
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการแปรรูปข้าวเปลือกของโรงสีข้าวสหกรณ์
การเกษตรคลองหลวง จำกัด
3. เพื่อศึกษาจุดคุ้มทุนธุรกิจโรงสีข้าว ของสหกรณ์การเกษตรคลองหลวง จำกัด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. คณะกรรมการ และฝ่ายจัดการของสหกรณ์การเกษตรคลองหลวง จำกัด สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการรวบรวมข้าวเปลือก ตลอดจนวางแผนและกลยุทธ์การตลาดของธุรกิจโรงสีข้าวของสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพ
2. คณะกรรมการ และฝ่ายจัดการของสหกรณ์การเกษตรคลองหลวง จำกัด สามารถนำข้อมูลการตลาด ไปใช้ในการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ในการผลิตข้าวของสมาชิกให้สอดคล้องกับการตลาดของธุรกิจโรงสีข้าวของสหกรณ์ในอนาคต
3. ฝ่ายจัดการสหกรณ์สามารถนำข้อมูลการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน ไปใช้ในการวางแผนการรวบรวมผลผลิตในแต่ละฤดูกาลให้เหมาะสม ตลอดจนการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ขอบเขตการศึกษาและข้อจำกัด

ขอบเขตด้านเวลา

ในการศึกษาใช้ข้อมูลทุติยภูมิจะใช้ข้อมูลการผลิตและการรวบรวมข้าวนาปี ในปีการผลิต เริ่มตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน 2547 ถึง กุมภาพันธ์ 2548 สำหรับข้อมูลการผลิตและการรวบรวมข้าวนาปรัง ในปีการผลิต 2548 เริ่มตั้งแต่เดือน มีนาคม 2548 ถึง ตุลาคม 2548

ขอบเขตด้านเนื้อหา

รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ฝ่ายจัดการ ตลอดจนพนักงานที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจโรงสีข้าวของสหกรณ์ เพื่อประกอบกับข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ข้อมูลทุติยภูมิทางการเงิน จากรายงานกิจการประจำปี และงบการเงินซึ่งประกอบด้วย งบดุล งบกำไรขาดทุน และรายละเอียดประกอบงบการเงินที่ 3 – 6 (ธุรกิจโรงสีข้าว) ของสหกรณ์การเกษตรคลองหลวง จำกัด ปีบัญชี 2548

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

สหกรณ์ หมายถึง สหกรณ์การเกษตรคลองหลวง จำกัด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

โครงสร้างการตลาดข้าวเปลือก หมายถึง โครงสร้างการตลาดที่แสดงถึงขบวนการในการรวบรวมและแปรรูปข้าวเปลือก ทั้งข้าวนาปี และนาปรัง เริ่มตั้งแต่การรับซื้อข้าวเปลือก การเก็บรักษาข้าวเปลือก การสีข้าวเปลือกให้เป็นข้าวสาร การเก็บรักษาข้าวสาร การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากการสีข้าว ได้แก่ ข้าวสาร ปลายข้าว รำ และแกลบ อันเป็นขั้นตอนสุดท้าย

การรับซื้อข้าวเปลือก หมายถึง การรวบรวมข้าวเปลือกจากสมาชิก ในฤดูข้าวนาปี และข้าวนาปรัง เพื่อการแปรรูปเป็นข้าวสาร และการจำหน่ายในรูปข้าวเปลือกในโครงการรวบรวมข้าวเปลือก

การเก็บรักษาข้าวเปลือก หมายถึง ขบวนการในการเก็บรักษาข้าวเปลือกที่ทำการรับซื้อจากสมาชิก โดยผ่านการตากเพื่อลดความชื้น และเก็บรักษาไว้ในไซโล หรือฉางข้าว เพื่อการจัดจำหน่ายต่อ หรือเพื่อการแปรรูปเป็นข้าวสาร

การสีข้าวเปลือกให้เป็นข้าวสาร หมายถึง ขบวนการในการแปรรูปข้าวเปลือกในเป็นข้าวสารและผลิตภัณฑ์อื่น ประกอบด้วย ต้นข้าว รำข้าว ปลายข้าว เป็นต้น เพื่อการจัดจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคต่อไป

การเก็บรักษาข้าวสาร หมายถึง ขบวนการในการเก็บข้าวสารในไซโล

การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากการสีข้าว หมายถึง การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการสีข้าว อันประกอบด้วย ข้าวสาร 100% ต้นข้าว ปลายข้าว (ข้าวหัก) รำหยาบ และรำละเอียด

ประสิทธิภาพการแปรรูปข้าวเปลือก หมายถึง ปริมาณผลผลิตจากข้าวเปลือกที่ได้เป็นข้าวสารเต็มเมล็ด และข้าวหัก ถ้าได้ข้าวสารเต็มเมล็ดมาก แสดงว่ามีประสิทธิภาพการสีดี ซึ่งขึ้นอยู่กับพันธุ์ข้าว และฤดูกาลผลิต

จุดคุ้มทุนของการสีข้าว หมายถึง ระดับการสีข้าวที่ทำให้รายได้จากการสีข้าว เท่ากับ ค่าใช้จ่ายในการสีข้าวของข้าวนาปี และข้าวนาปรัง

รายได้จากการสีข้าว หมายถึง รายได้จากการจำหน่ายข้าวสาร รายได้จากการจำหน่ายต้นข้าว รายได้จากการจำหน่ายข้าวหัก รายได้จากการจำหน่ายรำละเอียดและรำหยาบ

ค่าใช้จ่ายในการสีข้าว หมายถึง ค่าใช้จ่ายคงที่ และค่าใช้จ่ายผันแปรจากการสีข้าว

ค่าใช้จ่ายคงที่ หมายถึง ค่าเสื่อมราคาธุรกิจโรงสีข้าว เงินเดือน/ค่าจ้างแรงงานในธุรกิจโรงสีข้าว

ค่าใช้จ่ายผันแปร หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการรวบรวมข้าวเปลือก ค่าพลังงาน ประกอบด้วย ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง (ค่าขนส่ง) และค่าไฟฟ้า

พันธุ์ข้าว หมายถึง พันธุ์ข้าวหอมปทุม ข้าวชัยนาท และข้าวสุพรรณ

ฤดูกาลผลิต หมายถึง ฤดูกาลผลิตข้าวนาปี ตั้งแต่ เดือนตุลาคม ถึงมกราคมของปีถัดไป และข้าวนาปรัง ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคม

ปีบัญชี หมายถึง รอบปีบัญชีหนึ่งของสหกรณ์จะเริ่มวันที่ 1 มิถุนายน จนถึง 31 พฤษภาคม ของปีถัดไป

งบดุล หมายถึง งบแสดงฐานะการเงินของสหกรณ์ ที่แสดงให้เห็นปริมาณสินทรัพย์ ซึ่งประกอบด้วยแหล่งที่มา 2 แหล่ง คือ หนี้สินและทุน

งบกำไรขาดทุน หมายถึง งบการเงินแสดงผลการดำเนินงานในรอบปี อันประกอบด้วย รายได้ และค่าใช้จ่าย

รายละเอียดประกอบงบ หมายถึง รายละเอียดประกอบงบในธุรกิจโรงสีข้าว ซึ่งแสดงให้เห็นรายได้จากธุรกิจโรงสีข้าว ที่ประกอบด้วย รายได้และค่าใช้จ่ายจากธุรกิจโรงสีข้าว

มาตรฐานสินค้าข้าว หมายถึง ข้อกำหนดขั้นต่ำสำหรับข้าวแต่ละประเภทและชนิดสำหรับการค้าภายในประเทศและการค้าระหว่างประเทศ

ข้าว หมายถึง ข้าวเจ้าและข้าวเหนียว ไม่ว่าจะอยู่ในรูปใด

ข้าวเปลือก หมายถึง ข้าวที่ยังไม่ผ่านการกะเทาะเอาเปลือกออก

ข้าวกล้อง หมายถึง ข้าวที่ผ่านการกะเทาะเอาเปลือกออกเท่านั้น

ข้าวขาว หมายถึง ข้าวที่ได้จากการนำข้าวกล้องเข้าไปขัดเอารำออกแล้ว

พื้นข้าว หมายถึง เมล็ดข้าวที่มีขนาดความยาวระดับต่าง ๆ ตามที่กำหนด ซึ่งเป็นส่วนผสมของข้าวแต่ละชั้นตามอัตราส่วนที่กำหนด

ชั้นของเมล็ดข้าว หมายถึง ชั้นของเมล็ดข้าวที่แบ่งตามระดับความยาวของข้าวเต็มเมล็ด

ส่วนของเมล็ดข้าว หมายถึง ส่วนของข้าวเต็มเมล็ดแต่ละส่วนที่แบ่งตามความยาวของเมล็ดออกเป็น 10 ส่วนเท่า ๆ กัน

ข้าวเต็มเมล็ด หมายถึง เมล็ดข้าวที่อยู่ในสภาพเต็มเมล็ดไม่มีส่วนใดหักและให้รวมถึงเมล็ดข้าวที่มีความยาวตั้งแต่ 9 ส่วนขึ้นไป

ต้นข้าว หมายถึง เมล็ดข้าวหักที่มีความยาวมากกว่าข้าวหักแต่ไม่ถึงความยาวของข้าวเต็มเมล็ด และให้รวมถึงเมล็ดข้าวแตกเป็นซีกที่มีเนื้อที่เหลืออยู่ตั้งแต่ร้อยละ 80 ของเมล็ด

ข้าวหัก หมายถึง เมล็ดข้าวหักที่มีความยาวตั้งแต่ 2.5 ส่วนขึ้นไปแต่ไม่ถึงความยาวของต้นข้าว และให้รวมถึงเมล็ดข้าวแตกเป็นซีกที่มีเนื้อที่เหลืออยู่ไม่ถึงร้อยละ 80 ของเมล็ด

ปลายข้าว C1 หมายถึง เมล็ดข้าวหักขนาดเล็กที่ร้อนผ่านตะแกรงโลหะรูกลมเบอร์ 7

ข้าวเมล็ดสีดำกว่ามาตรฐาน หมายถึง เมล็ดข้าวที่ผ่านการขัดสีต่ำกว่าระดับการสีที่กำหนดไว้สำหรับข้าวแต่ละชนิด

ข้าวเมล็ดแดง หมายถึง เมล็ดข้าวที่มีรำสีแดงหุ้มอยู่ทั้งเมล็ดหรือติดอยู่เป็นบางส่วนของเมล็ด

ข้าวเมล็ดเหลือง หมายถึง เมล็ดข้าวที่มีบางส่วนของเมล็ดกลายเป็นสีเหลืองอย่างชัดเจนรวมทั้งเมล็ดข้าวนึ่งที่เป็นสีน้ำตาลอ่อนบางส่วนหรือทั้งเมล็ด

ข้าวเมล็ดท้องไข่ หมายถึง เมล็ดข้าวเจ้าที่เป็นสีขาวนูนเหมือนชอล์กมีเนื้อที่ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไปของเนื้อที่เมล็ดข้าว

ระดับการสี หมายถึง ระดับของการสีข้าว

กรัมข้าว หมายถึง น้ำหนักข้าวสุกหลังหักเปอร์เซ็นต์ ความชื้นที่เก็บจากมาตรที่กำหนดจากสมาคมโรงสีข้าว